



**ГЛАВНА СЛУЖБА
ЗА РЕВИЗИЈУ ЈАВНОГ СЕКТОРА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

78000 Бања Лука, Вука Караџића 4
Република Српска, БиХ
Тел: +387(0)51/247-408
Факс: +387(0)51/247-497
e-mail: revizija@gsr-rs.org

**Извјештај о проведеној финансијској ревизији
Жељезница Републике Српске а.д. Добој
за период 01.01-31.12.2020. године**

Број: РВ063-21

Бања Лука, 10.12.2021. године

САДРЖАЈ

I	ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА.....	3
	Извјештај о ревизији финансијских извјештаја.....	3
II	ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА.....	7
	Извјештај о ревизији усклађености	7
III	РЕЗИМЕ ДАТИХ ПРЕПОРУКА	9
IV	КРИТЕРИЈУМИ ЗА РЕВИЗИЈУ УСКЛАЂЕНОСТИ.....	11
V	ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОВЕДЕНОЈ РЕВИЗИЈИ (НАЛАЗИ)	12
	1. Увод	12
	2. Провођење препорука из претходног извјештаја	13
	3. Закључак о функционисању система интерних контрола	13
	4. Набавке	15
	5. Припрема и доношење плана пословања и финансијског плана	16
	6. Финансијски извјештаји	17
	6.1. Биланс успјеха	17
	6.1.1. Приходи	17
	6.1.2. Расходи	18
	6.1.3. Финансијски резултат	22
	6.2. Биланс стања	22
	6.2.1. Актива	22
	6.2.2. Пасива	28
	6.2.3. Ванбилансна евиденција	30
	6.3. Биланс токова готовине	30
	6.4. Временска неограниченост пословања	31
	6.5. Потенцијална имовина и потенцијалне обавезе	31
	6.6. Напомене уз финансијске извјештаје.....	32

I ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА

Извјештај о ревизији финансијских извјештаја

Мишљење са резервом

Извршили смо ревизију финансијских извјештаја Жељезница Републике Српске а.д. Добој који обухватају: Биланс стања – Извјештај о финансијском положају са стањем на дан 31. децембар 2020. године; Биланс успјеха – Извјештај о укупном резултату у периоду и Биланс токова готовине – Извјештај о токовима готовине за годину која се завршава на тај дан. Ревизијом смо обухватили преглед значајних трансакција, објашњавајућих напомена и примјену рачуноводствених политика у ревидираном периоду.

По нашем мишљењу, осим за наведено у пасусу Основ за мишљење са резервом, финансијски извјештаји Жељезница Републике Српске а.д. Добој, истинито и објективно приказују, у свим материјалним аспектима, финансијско стање имовине и обавеза на дан 31.12.2020. године, финансијску успјешност, токове готовине и промјене на капиталу за годину која се завршава на тај дан, у складу са прописаним оквиром финансијског извјештавања.

Основ за мишљење са резервом

Ревизију смо извршили у складу са Законом о ревизији јавног сектора Републике Српске и релевантним ISSAI стандардима ревизије 2200 -2810. Наша одговорност за провођење ревизије детаљније је описана у пасусу Одговорност ревизора. Ревизију смо провели у складу са ISSAI 130 - Етичким кодексом, испунили смо наше остале етичке одговорности и независни смо у односу на субјекта ревизије.

Сматрамо да су прибављени ревизијски докази, с обзиром на прописани оквир финансијског извјештавања довољни и одговарајући и да обезбјеђују основ за наше ревизијско мишљење о финансијском стању имовине, обавеза и извора.

Као што је наведено под тачком 6. извјештаја:

У билансу стања на дан 31.12.2020. године није исказана исправка вриједности залиха у износу од 14.114.595 КМ, што није у складу са чланом 6. став 3. Правилника о садржини и форми образаца финансијских извјештаја за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике.

Као што је наведено под тачком 6.1.1. извјештаја:

Приходи од продаје учинака прецијењени су, а финансијски резултат ранијих година потцијењен најмање за износ од 222.257 КМ, јер су приходи по наведеном основу остварени у 2019. години исказани у 2020. години, односно нису признати у периоду настанка, што није у складу са МРС 1 Презентација финансијских извјештаја, параграф 27 и МРС 18 Приходи, параграф 20.

Као што је наведено под тачком 6.1.2. извјештаја:

Трошкови бруто зарада су прецијењени, а трошкови бруто осталих личних расхода потцијењени за износ од 6.096.447 КМ, јер су трошкови бруто осталих личних расхода евидентирани у оквиру трошкова бруто зарада, што није у складу са чланом 40. став (8) Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике.

Остали лични расходи су прецијењени, а трошкови непроизводних услуга потцијењени за 29.620 КМ, јер су накнаде по уговорима о дјелу које се односе на лична примања ван радног односа исказане у оквиру трошкова за лична примања из радног односа, што није у складу са чланом 43. став 1. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике.

Као што је наведено под тачком 6.2.1.1. извјештаја:

Ревалоризација некретнина, постројења и опреме није вршена у смислу усаглашавања књиговодствене вриједности са фер вриједношћу средстава на крају извјештајног периода, те провјера резидуалне вриједност и корисног вијека средстава (најмање на датум годишњег извјештавања) и обрачун амортизације код средстава са значајном резидуалном вриједношћу до износа утврђене резидуалне вриједности, што није у складу са МРС 16 Некретнине, постројења и опрема, параграф 31, 51 и 53.

Вриједност инвестиционих некретнина и приходи по основу утврђених вишкова потцијењени су за вриједност пословних простора који су идентификовани годишњим пописом, јер нису признати у пословним књигама, што није у складу са МРС 40 Инвестиционе некретнине, параграф 16.

Као што је наведено под тачкама 6.1.2. и 6.2.1.2. извјештаја:

Промет и стање залиха материјала исказани у главној књизи нису усклађени са прометом и стањем у помоћној евиденцији, што није у складу са чланом 17. став 3. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске.

Нето вриједност залиха материјала за израду учинака и залиха резервних дијелова у складишту који су добијени демонтажом расходованих сталних средстава, исказаних у главној књизи, потцијењена је најмање за износ од 4.613.647 КМ и потцијењени су резултат пословања ранијих година најмање у износу од 4.684.825 КМ, те расходи одржавања најмање у износу од 71.178 КМ, јер је задужење наведених залиха вршено уз одобрење исправке вриједности и раздужење супротним ставом за књижење, што није у складу са чланом 8. став 11. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике.

Као што је наведено под тачком 6.2.3. извјештаја:

Позиције ванбилансне активе и пасиве су прецијењене за искоришћени дио кредита који је приликом повлачења средстава евидентиран у билансној евиденцији, а води се и у ванбилансној евиденцији, што није у складу са чланом 62. и 63. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике.

Као што је наведено под тачком 6.3. извјештаја:

У Биланс токова готовине за 2020. годину нису укључена плаћања извршена путем компензације у износу од 13.003.300 КМ, што није у складу са чланом 8. став 3. Правилника о садржини и форми образаца финансијских извјештаја за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике. Такође, приливи по основу дугорочног кредита у износу од 625.127 КМ и одливи за набавке објеката и опреме у износу од 946.234 КМ нису исказани у оквиру одговарајућих активности, што није у складу са чланом 10. став 4. и 16. став 3. и чланом 11. став 2. и 14. став 4. наведеног правилника.

Као што је наведено под тачкама 6.2.1.1, 6.2.1.2. и 6.6. извјештаја:

Напомене уз финансијске извјештаје не садрже све потребне информације у складу са MPC 1 Презентација финансијских извјештаја, параграф 112 (б) и (ц) и 113, јер нису извршена сва потребна додатна објављивања везана за поједине позиције исказане у финансијским извјештајима, објављивања у вези постојања ограничења власништва која захтијева MPC 16 Некретнине, постројења и опрема, параграф 74 (а) и исте нису презентоване на систематичан начин.

Временска неограниченост пословања

У Напоменама уз финансијске извјештаје објављено је да је Окружни привредни суд у Добоју донио Рјешење којим је прихваћен План финансијског и оперативног реструктурирања Жељезница Републике Српске а.д. Добој, средства за потребе реструктурирања обезбијеђена закључењем Споразума о зајму са Свјетском банком-Међународном банком за обнову и развој по коме је дужник за средства у износу од 42.700.000 ЕУР Влада Републике Српске, а у износу од 8.500.000 ЕУР Жељезнице Републике Српске а.д. Добој, да је дио активности које се односе на смањење броја запослених и измирење пореских обавеза и обавеза из радног односа проведен и да ће обавезе према Влади Републике Српске по основу ино кредита бити извршене конверзијом истих у капитал, те је процијењено да ће Жељезнице Републике Српске а.д. Добој наставити пословање у складу са начелом сталности пословања.

Кључна питања ревизије

Кључна питања ревизије су она питања која по нашем професионалном мишљењу, су била најзначајнија у вршењу ревизије финансијских извјештаја за годину која се завршава на дан 31. децембар 2020. године. Ова питања смо размотрили у оквиру ревизије финансијских извјештаја као цјелине, а у формирању нашег мишљења не дајемо одвојено мишљење о тим питањима. Осим питања описаних у пасусу Основ за мишљење са резервом нема других питања која треба објавити у извјештају о ревизији.

Одговорност руководства за финансијске извјештаје

Директор је одговоран за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја у складу са Међународним рачуноводственим стандардима и Међународним стандардима финансијског извјештавања. Ова одговорност обухвата: осмишљавање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја који не садрже материјално значајне погрешне исказе настале услед преваре и грешке; одговарајућа објелодањивања релевантних информација у Напоменама уз финансијске извјештаје; одабир и примјену одговарајућих рачуноводствених политика и рачуноводствених процјена које су примјерене датим околностима и надзор над процесом извјештавања. При изради финансијских извјештаја руководство је одговорно да процијени сталност пословања и да објелодани питања везана за временску неограниченост пословања.

Одговорност ревизора за ревизију финансијских извјештаја

Наш циљ је да стекнемо разумно увјеравање о томе да финансијски извјештаји, као цјелина, не садрже материјално значајне погрешне исказе узроковане преваром или грешком, као и да сачинимо и објавимо ревизијски извјештај, који садржи наше мишљење. Разумно увјеравање представља висок ниво увјеравања, али није

гаранција да ће ревизија, која је извршена у складу са ISSAI стандардима ревизије увијек открити материјално значајне погрешне исказе када они постоје.

Погрешни искази могу настати као посљедица преваре или грешке и сматрају се материјално значајним ако, појединачно или заједно, могу утицати на економске одлуке корисника које се доносе на основу финансијских извјештаја.

Због чињенице да се ревизија проводи провјером на бази узорка и да у систему интерних контрола и рачуноводственом систему постоје инхерентна ограничења, постоји могућност да поједине материјално значајне грешке остану неоткривене.

Ревизија укључује провођење поступака у циљу прибављања ревизијских доказа о износима и објелодањивањима датим у финансијским извјештајима. Избор поступака је заснован на ревизијском просуђивању и професионалном скептицизму, укључујући процјену ризика материјално значајних погрешних исказа у финансијским извјештајима, насталих услед преваре и грешке. Приликом процјене ризика, ревизор разматра интерне контроле које су релевантне за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја, у циљу осмишљавања ревизијских поступака који су одговарајући у датим околностима, али не у циљу изражавања одвојеног мишљења о ефективности интерних контрола. Ревизија такође укључује оцјену примијењених рачуноводствених политика утемељених на временској неограничености пословања и значајних процјена извршених од стране руководства, као и оцјену опште презентације финансијских извјештаја.

Изјављујемо да смо поступили у складу са релевантним етичким захтјевима у вези са независношћу. Остварили смо комуникацију са одговорним лицима субјекта ревизије у вези са планираним обимом и временским распоредом ревизије, кључним ревизијским питањима и другим важним питањима и значајним налазима ревизије, укључујући значајне недостатке у систему интерних контрола, који се могу идентификовати током ревизије.

Бања Лука, 10.12.2021. године

Главни ревизор

Јово Радукић, с.р.

II ИЗВЈЕШТАЈ ГЛАВНОГ РЕВИЗОРА

Извјештај о ревизији усклађености

Мишљење са резервом

Уз ревизију финансијских извјештаја Жељезница Републике Српске а.д. Добој за 2020. годину, извршили смо ревизију усклађености активности, финансијских трансакција и информација исказаних у финансијским извјештајима са значајним законским и другим прописима.

По нашем мишљењу, осим за наведено у пасусу Основ за мишљење са резервом, активности, финансијске трансакције и информације исказане у финансијским извјештајима Жељезница Републике Српске а.д. Добој за 2020. годину су, у свим материјалним аспектима, у складу са прописима којима су регулисане.

Основ за мишљење са резервом

Ревизију усклађености смо извршили у складу са Законом о ревизији јавног сектора Републике Српске и ISSAI 4000 – Стандард за ревизију усклађености.

Вјерујемо да су прибављени ревизијски докази довољни и одговарајући и да обезбјеђују основ за наше мишљење о усклађености активности, финансијских трансакција и информација исказаних у финансијским извјештајима са прописима којима су регулисане.

Као што је наведено под тачком 3. извјештаја:

Приликом провођења пописа на дан 31.12.2020. године није поступано у складу са чланом 17. став 8. и чланом 20. став 1. тачка 2. Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем имовине и обавеза, јер пописне листе нису достављене на овјеру одговорном лицу за организацију и правилност пописа прије уноса података из књиговодства и у извјештајима пописних комисија нису наведени подаци о стручној и професионалној квалификацији, као и о радном ангажману лица ангажованих на попису.

Надзорни одбор је именовано вршиоца дужности генералног директора и вршиоце дужности извршних директора са којима су закључивани уговори о правима и обавезама који су истовремено и уговори о раду на период од два мјесеца (почевши од 14.03.2017. године). Управа предузећа (генерални директор и извршни директори) није именована путем јавног конкурса, како је прописано чланом 11. став 1. Закона о јавним предузећима и чланом 52. Статута Жељезница Републике Српске а.д. Добој.

Као што је наведено под тачком 6.1.2. извјештаја:

У 2020. години није вршено умањење плата члановима Управе Жељезница Републике Српске а.д. Добој за 10%, што није у складу са Закључком Владе Републике Српске од 11.01.2013. године.

Одговорност руководства за усклађеност

Поред одговорности за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја, директор је такође одговоран да осигура да су активности, финансијске трансакције и информације исказане у финансијским извјештајима у складу са прописима којима су регулисане.

Одговорност ревизора за ревизију усклађености

Поред одговорности да изразимо мишљење о финансијским извјештајима, наша одговорност подразумијева и изражавање мишљења о томе да ли су активности, финансијске трансакције и информације исказане у финансијским извјештајима, у свим материјалним аспектима, у складу са прописима којима су регулисане. Одговорност ревизора укључује обављање процедура како би прибавили ревизијске доказе о томе да ли је пословање Жељезница Републике Српске а.д. Добој обухваћено према дефинисаним критеријумима, усклађено са законским и другим прописима. Процедуре подразумијевају процјену ризика од значајних неусклађености са законима и прописима који регулишу пословање Жељезница Републике Српске а.д. Добој.

Бања Лука, 10.12.2021. године

Главни ревизор

Јово Радукић, с.р.

III РЕЗИМЕ ДАТИХ ПРЕПОРУКА

Препоруке везане за финансијске извјештаје

Препоручује се директору да обезбиједи да се:

- 1) приходи по основу извршених услуга признају у периоду настанка у складу са MPC 1 Презентација финансијских извјештаја, параграф 27 и MPC 18 Приходи, параграф 20,
- 2) класификација трошкова бруто накнада зарада и бруто осталих личних расхода и накнада по уговорима о дјелу врши у складу са чланом 40. став 3. и 8. и чланом 43. став 1. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике,
- 3) резидуална вриједност и корисни вијек средстава провјеравају најмање на сваки датум годишњег извјештавања и код средстава код којих је процијењен значајан износ резидуалне вриједности, основица за обрачун амортизације умањи за износ резидуалне вриједности, у складу са MPC 16 Некретнине, постројења и опрема, параграф 51 и 53,
- 4) инвестиционе некретнине које су идентификоване годишњим пописом признају у пословним књигама у складу са MPC 40 Инвестиционе некретнине, параграф 16,
- 5) стања залиха материјала и резервних дијелова исказаних у главној књизи ускладе са прометом и стањем у помоћној евиденцији у складу са чланом 17. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске,
- 6) залихе материјала за израду учинака и залиха резервних дијелова у складу са књигом који су добијени демонтажом расходованих сталних средстава одмјеравају и евидентирају у складу са MPC 2 Залихе, параграф 9 и чланом 8. став 4, 5. и 11. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике,
- 7) на ванбилансним позицијама исказују пословне промјене у складу са чланом 62. и 63. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике,
- 8) Биланс токова готовине сачињава у складу са Правилником о садржини и форми образаца финансијских извјештаја за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике,
- 9) објављивања у Напоменама уз финансијске извјештаје врше у складу са MPC 1 Презентација финансијских извјештаја, параграф 112 (б) и (ц) и 113.

Препоруке везане за усклађеност

Препоручује се директору да обезбиједи да се :

- 1) проведу одредбе Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста Жељезница Републике Српске а.д. Добој од 25.11.2021. године на радно-правни статус свих запослених радника у складу са чланом 26. истог,
- 2) интерни акти ускладе са одредбама Закона о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске,
- 3) приликом провођења пописа поступа у складу са чланом 17. став 8. и чланом 20. став 1. тачка 2. Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог са стварним стањем имовине и обавеза,
- 4) благовремено доноси план пословања како би исти био примјењив током цијелог периода на који се односи у смислу члана 23. Закона о јавним предузећима.

Препоручује се Надзорном одбору да обезбиједи да се:

- 5) плате члановима Управе одређују у складу са Закључком Владе Републике Српске од 03.03.2011. године, са умањењем у складу са Закључком Владе Републике Српске од 11.01.2013. године,

IV КРИТЕРИЈУМИ ЗА РЕВИЗИЈУ УСКЛАЂЕНОСТИ

- Закон о жељезницама Републике Српске,
- Закон о јавним предузећима,
- Закон о раду,
- Закон о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске и Упутство о начину и поступку успостављања и спровођења система финансијског управљања и контроле,
- Закон о унутрашњем платном промету,
- Закон о платним трансакцијама,
- Законом о јавним набавкама,
- Закон о порезу на доходак,
- Правилник о поступку, начину обрачуна и остваривања права на ослобађање и права на одбитак од пореске основице пореза на доходак,
- Закон о доприносима,
- Правилник о условима, начину обрачунавања, пријављивања и уплате доприноса,
- Закон о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању инвалида,
- Закон о Фонду солидарности за дијагностику и лијечење обољења, стања и повреда дјете у иностранству,
- Закон о порезу на додатну вриједност,
- Уредба о накнадама за службена путовања у земљи и иностранству за запослене у јавном сектору Републике Српске,
- Уредба о условима и начину плаћања готовим новцем,
- Одлука о најнижој плати у Републици Српској за 2020. годину,
- Правилник о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог са стварним стањем имовине и обавеза.

V ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОВЕДЕНОЈ РЕВИЗИЈИ (НАЛАЗИ)

1. Увод

Жељезнице Републике Српске а.д. Добој (у даљем тексту: Друштво) основано је као акционарско друштво 2002. године у складу са Законом о приватизацији државног капитала у предузећима ("Службени гласник Републике Српске," број 24/98, 62/02, 38/03, 85/03 и 109/05) уписом статусне промјене власничке трансформације у Јавном основном државном предузећу Жељезнице Републике Српске п.о. Добој. Друштво је правни сљедбеник Јавног жељезничко транспортног предузећа Српске Републике БиХ, које је основано 1992. године са сједиштем у Бањој Луци. Промјена сједишта предузећа извршена је 1996. године, када је промијењен и назив у Јавно основно државно жељезничко транспортно предузеће Републике Српске п.о. Добој, а 1997. године у Јавно основно државно предузеће Жељезнице Републике Српске п.о. Добој.

Основни капитал Друштва на дан 31.12.2020. године исказан је у износу од 50.000 КМ, који је уписан у судски регистар са сљедећом власничком структуром Акцијски фонд Републике Српске а.д. Бања Лука 63,92% (31.960 КМ), Пензијски резервни фонд Републике Српске а.д. Бања Лука 10% (5.000 КМ), Фонд за реституцију Републике Српске а.д. Бања Лука 5% (2.500 КМ), Раифаизен банк д.д. Сарајево кастоди 1,22% (607 КМ) и остали акционари 19,86% (9.933 КМ).

Органи Друштва су Скупштина акционара, Надзорни одбор и Управа коју чине директор и извршни директори.

Статутом Друштва (чл. 11. укључујући измјене и допуне од 7.12.2016. године) у Друштву се организују Послови инфраструктуре, Послови операција и Заједнички послови, а у оквиру истих сектори, секције, одјељења, службе, одсјеци, радне јединице, станице, укрснице, дионице, радионице и организована је пословна јединица Брчко.

Према параметрима из члана 5. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске за 2020. годину Друштво се сврстава у велика предузећа.

Друштво има отворене жиро рачуне за пословање у домаћој валути код пет пословних банака и девизне рачуне код три банке у Републици Српској.

Финансирање Друштва вршено је из властитих средстава, субвенција од Владе Републике Српске за суфинансирање жељезничке инфраструктуре и жељезничког путничког саобраћаја и средстава кредита.

Економском политиком Републике Српске за 2016. годину утврђена је потреба реструктурирања Жељезница Републике Српске а.д. Добој. У фебруару 2018. године Народна скупштина донијела је Одлуку о прихватању задужења Републике Српске према Свјетској банци – Међународној банци за обнову и развој по Пројекту реструктурирања Жељезница Републике Српске чији је циљ унапређење оперативне ефикасности и финансијске одрживости Жељезница Републике Српске а. д. Добој. Након низа активности проведених од стране Друштва, Влада Републике Српске донијела је 18.12.2019. године Закључак о прихватању Плана финансијског и оперативног реструктурирања Жељезница Републике Српске а.д. Добој. Окружни привредни суд у Добоју донио је 16.3.2020. године Рјешење о отварању поступка реструктурирања дужника Жељезнице Републике Српске а.д. Добој, а 31.12.2020. године, након одржаног рочишта на коме су повјереници Друштва гласали за предложени измијењени и допуњени План финансијског и оперативног

реструктурирања од 11.12.2020. године, Рјешење о прихватању Плана финансијског и оперативног реструктурирања дужника Жељезнице Републике Српске а.д. Добој.

Друштво је у законом прописаном року доставило примједбе на нацрт извјештаја о проведеној финансијској ревизији. Примједбе нису прихваћене.

Препоруке дате у овом извјештају, у циљу њиховог наглашавања, болдоване су и писане италиком словима.

2. Провођење препорука из претходног извјештаја

Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске вршила је ревизију финансијских извјештаја Жељезница Републике Српске а.д. Добој за 2014. годину при чему је дато укупно тринаест препорука. У 2017. години вршена је провјера провођења датих препорука и сачињен Извјештај о статусу датих препорука приликом ревизије финансијских извјештаја Јавног предузећа Жељезнице Републике Српске а.д. Добој за 2014. годину ИП023-17 у коме је констатовано да је седам препорука проведено, једна дјелимично проведена и пет препорука није проведено.

3. Закључак о функционисању система интерних контрола

Статутом Друштва који је донесен 13.7.2015. године утврђена је макро организација Друштва коју чине Послови инфраструктуре, Послови операција, Економски послови и Правни послови. Првом измјеном истог од 7.12.2016. године утврђено је да се у Друштву организују Послови инфраструктуре, Послови операција и Заједнички послови, те да се организација Друштва, послови који се обављају у оквиру организационих дијелова, као и врста посла, стручна спрема, број извршилаца и други посебни услови за рад на тим пословима утврђују Правилником о организацији и систематизацији радних мјеста Друштва.

Управа Друштва је у фебруару 2017. године донијела Правилник о организацији и систематизацији радних мјеста, којим је стављен ван снаге Правилник о организацији и систематизацији радних мјеста из 2014. године - пречишћени текст. Другом измјеном овог правилника од 15.01.2018. године, измијењен је члан којим је претходни правилник стављен ван снаге и члан 26. став 1. и дата могућност да се у прелазном периоду (периоду за усаглашавање са новим правилником) може вршити распоред радника и по Правилнику о организацији и систематизацији радних мјеста Жељезница Републике Српске – пречишћени текст из 2014. године. Измјенама и допунама Правилника о организацији и систематизацији радних мјеста из 2017. године продужаван је рок за усклађивање уговора о раду свих запослених са истим, а усклађивање није вршено, те су у 2020. години на снази углавном били уговори о раду који су закључени у складу са Правилником о организацији и систематизацији радних мјеста из 2014. године, који није био усклађен са измјенама Статута Друштва извршеним 2016. године, као ни важећим Законом о раду. Усклађивање није вршено, јер се у складу са Планом финансијског и оперативног реструктурирања Друштва приступило изради новог правилника о организацији и системазизацији који је донесен у вријеме провођења ревизије. Истим је систематизовано 892 радна мјеста са 2098 извршилаца.

У Друштву је на дан 31.12.2020. године било запослено 2.184 радника (2.173 на неодређено вријеме, 9 на одређено и 2 приправника).

Надзорни одбор је донио Правилник о раду (фебруар 2017. године) у складу са чланом 3. став 1. Закона о раду, којим је ван снаге стављен Колективни уговор од 2007. године. С обзиром да није извршено усклађивање уговора о раду запослених

са одредбама Закона о раду и наведених правилника из 2017. године у року од 30 дана како је предвиђено чланом 140. Правилника о раду, Управа Друштва је донијела Одлуку од 01.03.2017. године о примјени одредби Правилника о раду у прелазном периоду до потпуне примјене Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста од 2017. године као и Колективног уговора из 2007. године у дијелу који се односи на утврђене коефицијенте са додацима. Измјенама и допунама Правилника о раду продужавана је његова примјена и остваривање права по основу награђивања (посебни резултати рада, залагање и уредно и ефикасно обављање послова). Закључком од 13.09.2019. године, Надзорни одбор је дао сагласност Управи Друштва да проводи процедуре израде новог или измјене постојећег Правилника о раду као и процедуре преговарања и закључивања Колективног уговора између послодавца и Синдикалне организације.

У 2020. години поједини интерни акти били су у примјени, а нису ажурирани са измјенама закона који регулишу област на коју се исти односе, као што су Правилник о интерним контролама и интерним контролним поступцима из 2010. године са измјенама из 2012. године, Правилник о финансијском пословању из 2001. године, Правилник о рачуноводству из 2010. године и Правилник о рачуноводственим политикама из 2011. године. Трошкови репрезентације у 2020. години нису били регулисани интерним актом. Правилник о кориштењу средстава репрезентације донесен је у септембру 2021. године.

Друштво је у складу са Законом о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске именовало лице за финансијско управљање и контролу, утврђене су мисија, визија и стратешки циљеви субјекта, а није извршен попис и опис пословних процеса и сачињена књига пословних процеса, није извршена идентификација и процјена ризика и израда стратегије управљања ризицима у складу са чланом 8. Закона о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 91/16), те није утврђено да ли су потребне контроле успостављене или их је потребно успоставити и да ли су одређене контроле сувишне, како је дефинисано тачком 22. Упутства о начину и поступку успостављања и спровођења система финансијског управљања и контроле („Службени гласник Републике Српске“, бр. 99/17). Сходно наведеном, Друштво није ускладило своје пословање са Законом о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске, што није у складу са чланом 59. овог закона. Извјештај о спровођењу планираних активности на успостављању и развоју система финансијског управљања и контрола за период 01.01. до 31.12.2020. године сачињен је у прописаном року и достављен Министарству финансија Републике Српске - Централна јединица за хармонизацију финансијског управљања и контроле и интерне ревизије и у прилогу Изјава у вези са достигнутим степеном развоја система интерних финансијских контрола у субјекту и Изјава о планираним мјерама у наредној години за успостављање недостигнутог нивоа развоја.

Одјелење интерне ревизије сачинило је у складу са чланом 31. Закона о јавним предузећима („Службени гласник Републике Српске“, бр. 75/04 и 78/11) Годишњу студију ризика за 2020. годину у децембру 2019. године, која је усвојена од стране Одбора за ревизију и План рада интерне ревизије за 2020. годину. У складу са чланом 41. став 1. Закона о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске, сачињен је Извјештај о раду Одјелења интерне ревизије за 2020. годину и заједно са Планом рада одјелења за интерну ревизију за 2021. годину достављен Министарству финансија Републике Српске-Централна јединица за хармонизацију финансијског управљања и контроле и интерне ревизије, а План

рада Одјељења за интерну ревизију за 2020. годину достављен је 31.01.2020. године са Извјештајем о раду Одјељења интерне ревизије за 2019. годину.

У складу са Законом о јавним предузећима, рађена је ревизија финансијских извјештаја Друштва за 2020. годину од стране екстерног ревизора Grant Thornton d.o.o Бања Лука и дато је мишљење са резервом и скретањем пажње на сталност пословања.

Приликом провођења пописа имовине и обавеза са стањем на дан 31.12.2020. године Друштво није поступало у складу са чланом 17. став 8. и чланом 20. став 1. тачка 2. Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем имовине и обавеза ("Службени гласник Републике Српске", бр. 45/16), јер пописне листе нису достављене на овјеру одговорном лицу за организацију и правилност пописа прије започињања активности дефинисаних чланом 18. наведеног правилника (прије уноса у пописне листе података из књиговодства, утврђивања разлика итд.) и у извјештајима пописних комисија нису наведени подаци о стручној и професионалној квалификацији, као и о радном ангажману лица ангажованих на попису.

Надзорни одбор је именовано вршиоца дужности генералног директора и вршиоце дужности извршних директора са којима су закључивани уговори о правима и обавезама који су истовремено и уговори о раду на период од два мјесеца (почевши од 14.03.2017. године). Управа предузећа (генерални директор и извршни директори) није именована путем јавног конкурса, како је прописано чланом 11. став 1. Закона о јавним предузећима и чланом 52. Статута Жељезница Републике Српске а.д. Добој.

Препоручује се директору да обезбиједи да се:

- **проведу одредбе новог Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста по питању радно-правног статуса свих запослених радника у Друштву у складу са чланом 26. истог,**
- **интерни акти Друштва ускладе са одредбама Закона о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске,**
- **приликом провођења пописа поступа у складу са чланом 17. став 8. и чланом 20. став 1. тачка 2. Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог са стварним стањем имовине и обавеза.**

4. Набавке

Планом јавних набавки за 2020. годину који је донесен од стране Надзорног одбора Друштва 4.6.2020. године са измјенама и допунама планирано је 738 набавки процијењене вриједности 33.049.075 КМ без пореза на додатну вриједност (у даљем тексту: ПДВ).

Проведено је 358 поступака јавних набавки (241 директни поступак, 70 конкурентских захтјева за доставу понуда, 44 отворена поступка, 2 поступка чији су предмет услуге из Анекса 2 дио Б и један преговарачки поступак) и закључени су уговори у вриједности 10.624.370 КМ без ПДВ-а. Оквирни споразум је закључен за 10 конкурентских поступака (114.184 КМ), седам отворених поступака (212.199 КМ) и један Анекс 2 дио Б (296.212 КМ).

У 2020. години окончано је 67 поступака набавки уговорене вриједности 3.300.863 КМ без ПДВ-а које су планиране и започети поступци у 2019. години. Укупно 88 поступака набавки процијењене вриједности 6.201.671 КМ без ПДВ-а започети су у

2020. години, а окончани (закључени уговори) у 2021. години, док се од осам поступака јавних набавки процијењене вриједности 568.000 КМ без ПДВ-а одустало.

Најзначајније набавке односе се на набавку горива, резервних дијелова за локомотиве, пружних прагова, скретничке и мостовске грађе, замјену дотрајале столарије у објектима Послова инфраструктуре, скретничке металне дијелове и прибор на скретницама, осовинске слокове за локомотиве, Систем за евиденцију, управљање и позиционирање на мапи жељезничке инфраструктуре засноване на ГИС платформи, кочионе папуче за локомотиве, путничке и теретне вагоне и друго.

Ревизијским испитивањем обухваћено је 14 поступака јавних набавки уговорене вриједности 5.308.564 КМ без ПДВ-а, од којих су четири набавке проведене поступком директног споразума (22.261 КМ), два поступка набавке конкурентским захтјевом за достављање понуда (84.475 КМ) и осам набавки отвореним поступком (5.201.827 КМ).

За одлуке о покретању поступака јавних набавки у периоду од отварања поступка реструктурирања дужника Жељезнице Републике Српске а.д. Добој од 16.03.2020. до 31.12.2020. године, у складу са чланом 47. став 4. Закона о стечају („Службени гласник Републике Српске“, бр. 16/16) којим је прописано да за све правне послове које дужник обавља у периоду поступка реструктурирања, дужник има обавезу да прибави претходну писмену сагласност повјереника или суда ако је повјереник одлуком суда разријешен дужности, обезбјеђена је сагласност повјереника.

Друштво је донијело План јавних набавки у складу са Правилником о јавним набавкама роба, услуга и радова Жељезница Републике Српске а.д. Добој и Упутством о набавци којима је утврђено да Друштво мора објавити План јавних набавки на својој веб страници најкасније у року од 60 дана од дана усвајања Плана пословања, али исти није благовремено донесен, јер није благовремено донесен План пословања Друштва (тачка 5. извјештаја), те је значајан број набавки проведен у наредној години.

Код ревизијом обухваћених поступака јавних набавки нису утврђене значајне неусклађености са Законом о јавним набавкама („Службени гласник Републике Српске“, број 38/14).

5. Припрема и доношење плана пословања и финансијског плана

Скупштина Друштва донијела је 15.05.2020 године План пословања Жељезница Републике Српске а.д. Добој за период 2020-2022. година (у даљем тексту: План пословања). Активности припреме и израде наведеног плана започете су 7.8.2019. године када је Сектор за план и анализу упутио свим организационим јединицама Друштва захтјев за доставу података за израду истог. Управа Друштва је 24.3.2020. године донијела Закучак о прихватању Плана пословања. Одбор за ревизију донио је 10.4.2020. године Препоруку о утврђивању приједлога Плана пословања, којом препоручује Надзорном одбору Друштва да прихвати закључак Управе Друштва. Надзорни одбор донио је 16.4.2020. године Закључак којим се утврђује приједлог Одлуке о усвајању Плана пословања, те упутио Скупштини акционара у надлежност, која је исти усвојила 15.05.2020 године.

Друштво је сачинило Методологију планирања, извјештавања и контроле управљања Жељезница Републике Српске у априлу 2009. године, којом је дефинисано да Надзорни одбор треба усвојити приједлог плана пословања до 15. децембра текуће године, а Скупштина акционара најкасније до 31. јануара наредне године за коју се доноси план, али иста није усвојена од стране надлежног органа.

Наведеним планом у 2020. години планирани су укупни приходи у износу од 84.886.030 КМ, укупни расходи у износу од 84.863.030 КМ и добитак у износу од 23.000 КМ.

Капитална улагања су планирана на основу постојећих стања инфраструктурних и превозних капацитета и потреба за очување и побољшање функционалности жељезничке инфраструктуре и мобилних капацитета. У Плану пословања је наведено да су иста, због недовољности средстава, планирана као инвестиције за које су у 2020. години дефинисани извори финансирања (16.965.000 КМ) и инвестиције за које нису дефинисани извори финансирања (367.966.000 КМ).

Према наведеном, План пословања Друштва за 2020. годину није благовремено донесен, јер су активности припреме, израде и усвајања истог трајале више од девет мјесеци, почевши од августа 2019. године до половине маја 2020. године, те у већем дијелу првог полугодишта 2020. године није био примјењив у смислу члана 23. Закона о јавним предузећима којим је утврђено да исти представља основу пословних активности у погледу оних питања која садржи.

Остварење плана прати се у оквиру извештаја о пословању Друштва, као и остварење у односу на претходни период.

Препоручује се директору да обезбједи благовремено доношење плана пословања како би исти био примјењив током цијелог периода на који се односи у смислу члана 23. Закона о јавним предузећима.

6. Финансијски извјештаји

Друштво је сачинило финансијске извјештаје за 2020. годину, које према члану 2. став 2. Правилника о садржини и форми образаца финансијских извјештаја за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике („Службени гласник Републике Српске“, бр. 63/16) чине Биланс стања, Биланс успјеха и Биланс токова готовине, Извјештај о промјенама у капиталу и Анекс 1 - Додатни рачуноводствени извјештај као што је прописано Правилником о садржини и форми образаца извјештаја о промјенама на капиталу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 63/16) и Правилником о додатном рачуноводственом извјештају – Анексу („Службени гласник Републике Српске“, бр. 62/16).

У Билансу стања на дан 31.12.2020. године у колони бруто вриједност није исказана бруто вриједност залиха (34.343.956 КМ) већ је унесена нето вриједност (20.229.361 КМ), а исправка вриједности залиха (14.114.595 КМ) није исказана, што није у складу са чланом 6. став 3. Правилника о садржини и форми образаца финансијских извјештаја за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике.

6.1. Биланс успјеха

6.1.1. Приходи

Укупни приходи исказани су у износу од 64.605.032 КМ, а односе се на пословне приходе (64.079.947 КМ), финансијске приходе (64.100 КМ), остале приходе (269.596 КМ) и приходе по основу промјене рачуноводствених политика и исправке грешака из ранијих година (191.389 КМ).

Пословне приходе чине приходи од продаје учинака у износу од 32.926.340 КМ (приходи од продаје учинака на домаћем тржишту 31.822.950 КМ и приходи од продаје учинака на иностраном тржишту 1.103.390 КМ) и остали пословни приходи (31.153.607 КМ).

Приходи од продаје учинака односе се на приходе остварене од превоза путника (283.278 KM), превоза робе (29.984.501 KM), задржавања теретних кола-РИВ (1.278.970 KM) и осталих дјелатности у износу од 1.379.590 KM (највећи дио односи се на приход од вуче возова 1.103.315 KM).

Приходи од продаје учинака прецијењени су најмање за износ од 222.257 KM (приходи од дјелатности вуче возова у Федерацији БиХ за 118.410 KM, приходи од дјелатности вуче возова у иностранству за 40.079 KM и приходи од закупа вагона за 63.768 KM), а финансијски резултат ранијих година потцијењен најмање за наведени износ, јер су приходи по наведеном основу остварени у 2019. години исказани у 2020. години, односно нису исказани по начелу узрочности прихода и расхода (у периоду када су и настали), што није у складу са MPC 1 Презентација финансијских извјештаја, параграф 27 и MPC 18 Приходи, параграф 20. Сходно наведеном потраживања од купаца по основу продаје учинака исказана у почетном стању 2020. године потцијењена су за износ од 222.257 KM (исто није утицало на крајње стање наведених потраживања).

Остали пословни приходи односе се на приходе по основу субвенција од Владе Републике Српске по уговорима о финансирању жељезничке инфраструктуре (15.895.000 KM) и суфинансирању жељезничког путничког саобраћаја за 2020. годину (8.979.148 KM), премије (1.624 KM), укинутих одложених прихода од донација у висини годишње амортизације (552.009 KM), закупнина у износу од 1.484.521 KM (земљишта 91.037 KM, објеката 58.497 KM и опреме 1.334.987 KM од чега се на приход од закупа локомотива односи 1.248.700 KM и вагона 86.287 KM), донација од Републике Српске за исплату обавеза према запосленима у складу са Споразумом о зајму потписаним са Свјетском банком (4.194.585 KM) и рефундације средстава од фондова социјалне сигурности (46.720 KM).

Финансијски приходи који су исказани у износу од 64.100 KM односе се на приходе од камата (затезне камате у земљи 37.286 KM, у иностранству 18.650 KM и остале камате 8.164 KM).

Остали приходи (269.596 KM) односе се на приходе по основу продаје материјала (2.472 KM), наплаћена отписана потраживања (5.957 KM) и приходе од смањења обавеза, укидања неискоришћених дугорочних резервисања и остале непоменуте приходе у износу од 261.167 KM (највећим дијелом односе се на приходе од укидања резервисања за судске спорове 87.129 KM и за накнаде и бенефиције запослених 8.728 KM, наплате пенала, штета и казни 43.993 KM, по основу активираних гаранција 48.280 KM, поврата акцизе 41.760 KM, отписа обавеза 18.925 KM).

Приходи по основу промјене рачуноводствених политика и исправке грешке односе се на приходе по основу исправке грешке из ранијих година настале приликом евидентирања обавеза по радним споровима, које су биле више признате за износ од 191.389 KM.

Препоручује се директору да обезбиједи да се приходи по основу извршених услуга признају у периоду настанка у складу са MPC 1 Презентација финансијских извјештаја, параграф 27 и MPC 18 Приходи, параграф 20.

6.1.2. Расходи

Укупни расходи исказани су у износу од 79.639.045 KM, а односе се на пословне расходе (71.521.069 KM), финансијске расходе (7.205.961 KM), остале расходе (859.644 KM) и расходе по основу промјене рачуноводствених политика и исправке грешака из ранијих година (52.371 KM).

У оквиру пословних расхода исказани су трошкови материјала, зарада, накнада зарада и осталих личних расхода, производних услуга, амортизације, резервисања, нематеријални трошкови (без пореза и доприноса) и трошкови пореза и доприноса.

Трошкови материјала исказани су у износу од 6.821.578 КМ. Чине их трошкови материјала за израду учинака у износу од 2.578.381 КМ (углавном се односе на трошкове основног материјала и сировина за израду учинака–резервни дијелови 1.334.996 КМ и осталог материјала за израду учинака 1.243.317 КМ), трошкови режијског материјала у износу од 418.023 КМ (утрошена ХТЗ опрема која се у цјелости отписује у периоду набавке 188.059 КМ, утрошени ситан алат и инвентар који се не укључује у цијену коштања властитих учинака 145.876 КМ и канцеларијски материјал 84.088 КМ) и трошкови горива и енергије у износу од 3.825.174 КМ (највећим дијелом се односе на трошкове електричне енергије за вучу локомотива 1.200.354 КМ, нафте 762.685 КМ, мрежарине за електричну енергију 537.279 КМ, електричне енергије за остале сврхе 481.380 КМ, трошкове мазива 163.650 КМ, трошкове за унапређење и развој енергетике 151.187 КМ).

Потрошња горива се прати путем мјесечних извјештаја о потрошњи горива у складу са чланом 17. Правилника о начину коришћења, одржавања и контроле службених возила Жељезница Републике Српске а.д, Добој из 2015. године.

У Напоменама уз финансијске извјештаје за 2020. годину објављено је да се трошкови материјала односе на утрошени нови материјал, а да није укључен утрошени материјал добијен демонтажом.

Трошкови материјала потцијењени су, а залихе материјала прецијењене најмање за износ од 71.178 КМ, јер приликом издавања материјала за израду учинака који је добијен демонтажом нису терењени трошкови одржавања (исказано на терет исправке вриједности истих тачка 6.2.1.2. извјештаја).

Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи исказани су у износу од 41.015.483 КМ. Односе се на трошкове бруто зарада и бруто накнада зарада у износу од 38.690.811 КМ (нето зараде 24.015.730 КМ, порез на зараде 1.321.840 КМ, доприноси на зараде 12.825.228 КМ, регрес за годишњи одмор-нето 506.727 КМ и доприноси волонтерима 21.287 КМ), бруто накнада члановима надзорног одбора (45.469 КМ), бруто накнада члановима одбора за ревизију (43.651 КМ) и остале личне расходе у износу од (2.235.552 КМ).

Остале личне расходе чине трошкови отпремнина, награда и помоћи запосленима у износу од 486.786 КМ (отпремнина за одлазак у пензију 206.141 КМ, помоћи у случају смрти радника или члана породице 237.858 КМ, за рођење дјетета 16.500 КМ и у случају болести и дуготрајног лијечења 26.287 КМ), трошкови запослених на службеном путу у износу од 106.550 КМ (трошкови дневница 83.314 КМ, смјештаја и исхране 8.221 КМ, превоза на службеном путу 13.689 КМ и накнаде за коришћење сопственог возила у пословне сврхе 1.326 КМ) и трошкови бруто осталих личних расхода у износу од 1.642.216 КМ (накнаде превоза на радно мјесто и са радног мјеста 1.205.359 КМ, нето накнаде по уговорима о дјелу 29.620 КМ, накнада-километар 181.936 КМ и накнада за зимницу 225.300 КМ).

Трошкови бруто накнада зарада за годишњи одмор, рад на дане државних празника, боловање на терет послодавца, ноћни рад, обучавање приправника или лица на стручном оспособљавању, рад у комисијама, рад под посебно отежаним условима, кућну приправност, вишак сати рада и прековремени рад, исказани су у оквиру трошкова бруто зарада, односно нису посебно исказани и класификовани као трошкови бруто накнада зарада како је дефинисано чланом 40. став (3) Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна

друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике („Службени гласник Републике Српске“, број 106/15).

Трошкови бруто зарада су прецијењени, а трошкови бруто осталих личних расхода потцијењени за износ од 6.096.447 КМ, јер су у оквиру трошкова бруто зарада евидентирани трошкови бруто накнада топлог obroка (5.111.683 КМ), регреса за годишњи одмор (776.978 КМ), накнада за 8. март (60.662 КМ) и порези и доприноси на накнаду зимнице (147.124 КМ), што није у складу са чланом 40. став (8) Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике.

Остали лични расходи су прецијењени, а трошкови непроизводних услуга потцијењени за 29.620 КМ, јер су накнаде по уговорима о дјелу које се односе на лична примања ван радног односа (услуге индивидуалног консултаната за финансијско управљање кредитним средствима Свјетске банке, индивидуалног консултаната за набавке које се проводе по процедурама Свјетске банке и послови у поступку финансијског реструктурирања у складу са одредбама Закона о стечају) исказане у оквиру трошкова за лична примања из радног односа, што није у складу са чланом 43. став (1) Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике.

У 2020. години није вршено умањење плата директора и извршних директора Друштву за 10% од износа утврђених Закључком Владе Републике Српске од 03.03.2011. године, што није у складу са Закључком Владе Републике Српске од 11.01.2013. године.

Трошкови производних услуга исказани су у износу од 2.921.398 КМ. Односе се на трошкове транспортних услуга у износу од 1.467.068 КМ (највећим дијелом на трошкове услуга накнадне вуче возова од стране ЈП Жељезнице Федерације БиХ д.о.о. Сарајево 1.288.811 КМ и поштанских и телефонских услуга 150.584 КМ), услуга одржавања у износу од 422.896 КМ (трошкови текућег одржавања 127.833 КМ и инвестиционог одржавања 295.063 КМ), закупа у износу од 945.497 КМ (највећим дијелом се односе се на трошкове накнада за РИВ и ОТК, тј. временско задржавање кола других жељезничких управа на пругама Жељезница Републике Српске.), рекламе и пропаганде (4.249 КМ) и осталих услуга у износу од 81.688 КМ (комуналне услуге).

Трошкови амортизације исказани су у износу од 18.012.003 КМ. У Напоменама уз финансијске извјештаје објављено је да је обрачун извршен примјеном линеарне методе током процијењеног корисног вијека средства. Приликом обрачуна амортизације није вршено умањење основице за обрачун за износ резидуалне вриједности некретнина, постројења и опреме, јер није вршена процјена исте (тачка 6.2.1.1. извјештаја).

Трошкови резервисања исказани су у износу од 837.380 КМ, а односе се на резервисања за отпремнине за одлазак у пензију (9.332 КМ), резервисања за судске спорове који су покренути против Друштва (181.935 КМ) и по рјешењима Управе за индиректно опорезивање БиХ и Пореске управе Републике Српске (646.113 КМ).

Нематеријални трошкови (без пореза и доприноса) исказани су у износу од 1.249.542 КМ и односе се на трошкове непроизводних услуга у износу од 776.466 КМ (највећим дијелом односе се на консултантске услуге везане за реструктурирање Друштва 626.452 КМ, здравствене услуге 54.660 КМ, услуге измјена које се врше на постојећим програмима за рачунаре 17.664 КМ, ревизије финансијских извјештаја 12.648 КМ, адвокатске услуге 10.464 КМ), репрезентације у износу од 28.381 КМ (по основу репрезентације у пословним просторијама 4.946 КМ, угоститељских услуга

16.441 КМ и за поклон пакетиће 6.994 КМ), премије осигурања у износу од 28.779 КМ (осигурање имовине 9.365 КМ, путника 5.800 КМ и запослених 13.614 КМ), платног промета у износу од 104.876 КМ (платног промета у земљи 18.576 КМ, банкарских услуга-девизних 8.549 КМ, банкарских услуга по Уговору о преносу средстава зајма од Свјетске банке по Пројекту реструктурирања Жељезница Републике Српске 76.365 КМ и остале трошкове платног промета 1.387 КМ), чланарина у износу од 178.041 КМ (привредним коморама 20.000 КМ, међународним организацијама 155.202 КМ и остале чланарине 2.839 КМ) и осталих нематеријалних трошкова у износу од 132.999 КМ (трошкови огласа у штампи осим за рекламу и пропаганду 19.302 КМ, разне таксе 54.708 КМ, трошкови претплате на часописе и стручне публикације 10.852 КМ и остале нематеријалне трошкови 48.137 КМ).

Трошкови пореза исказани су у износу од 159.044 КМ и највећим дијелом односе се на накнаде за општекорисна дејства шума (45.224 КМ), противпожарну заштиту (19.224 КМ), коришћење и загађивање вода (38.298 КМ), уређење грађевинског земљишта (47.632 КМ), комуналну и републичку таксу на фирму (5.510 КМ) и остале порезе који терете трошкове (3.156 КМ).

Трошкови доприноса исказани су у износу од 504.641 КМ, а односе се на доприносе за бенефицирани стаж (419.912 КМ), професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида (64.678 КМ) и остале доприносе (20.051 КМ).

Финансијски расходи односе се на расходе камата (7.204.639 КМ) и негативне курсне разлике по прерачуну новчаних средстава на средњи курс (1.322 КМ).

Расходе камата чине камате по кредитима у иностранству (267.297 КМ), по тужбама радника (35.418 КМ), по кредиту Свјетске банке (24.109 КМ), рјешењима Управе за индиректно опорезивање (7.560 КМ), затезне камате у земљи (6.866.994 КМ) и остале камате (3.261 КМ).

Затезне камате обрачунате су од стране Министарства финансија Републике Српске које је у име Друштва отплаћивало доспјеле ануитете по основу иностраних кредита (кредит Европске банке за обнову и развој, Европске инвестиционе банке, Владе Португала, Србије и Пољске).

У Напоменама уз финансијске извјештаје објављено је по којим иностраним кредитима је обавезе Друштва отплаћивало Министарство финансија Републике Српске и да по основу истог укључујући и камате Друштво има обавезе према овом министарству, што је пријављено у План финансијског и оперативног реструктурирања Друштва, којим је планирана конверзија ових обавеза у капитал. Овај план прихваћен је Рјешењем Окружног привредног суда Добој од 31.12.2020. године, те је у складу са чланом 51. Закона о стечају износ затезних камата обрачунатих на пријављена потраживања у поступку реструктурирања након датума пријаве (од 08.09. до 31.12.2020. године) објављен као потенцијална обавеза (3.590.251 КМ) и да ће се даље поступати у складу са мишљењем које је тражено од Министарства финансија Републике Српске. Наведено мишљење за примљено је 01.03.2021. године и извршено евидентирање у складу са истим у почетном стању 2021. године због чега није дата препорука.

Остали расходи исказани у износу од 859.644 КМ односе се на мањкове изузимајући мањкове залиха учинака у износу од 26.539 КМ (мањкови материјала и резервних дијелова утврђени пописом 6.569 КМ и ПДВ обрачунат на мањкове 19.970 КМ), расходе по основу исправке вриједности и отписа потраживања у износу од 651.675 КМ (исказани у складу са утврђеним рачуноводственим политикама по основу исправке вриједности потраживања од Фонда здравственог осигурања 582.000 КМ и краткорочних потраживања 69.676 КМ) и остале расходе у износу од

181.430 КМ (највећим дијелом се односе на трошкове судских спорова по рјешењима Пореске управе Републике Српске 83.134 КМ и по тужбама радника 88.130 КМ).

Расходи по основу исправке грешака из ранијих година изказани су у износу од 52.371 КМ. Највећим дијелом се односе на књижене трошкове за чланарину Међународној жељезничкој унији за период 2017-2019. године (29.919 КМ), услуге консултаната из 2019. године (9.475 КМ), по основу усагашавања са Јавним фондом за дјечију заштиту Републике Српске (2.524 КМ), за комуналне услуге из 2019. године (2.094 КМ) и обрачунате посебне накнаде за воде (2.428 КМ).

Препоручује се директору да обезбиједи да се класификација трошкова бруто накнада зарада и бруто осталих личних расхода и накнада по уговорима о дјелу врши у складу са чланом 40. став 3. и 8. и чланом 43. став 1. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике.

Препоручује се Надзорном одбору да обезбиједи да се плате члановима Управе одређују у складу са Закључком Владе Републике Српске од 03.03.2011. године, са умањењем у складу са Закључком Владе Републике Српске од 11.01.2013. године.

6.1.3. Финансијски резултат

У Билансу успјеха Друштва за период 01.01-31.12.2020. године исказан је нето губитак у износу од 15.034.013 КМ као резултат исказаног губитка по основу редовне активности (14.582.983 КМ), губитка по основу осталих прихода и расхода (590.048 КМ), прихода по основу промјене рачуноводствених политика и исправке грешака из ранијих година (191.389 КМ) и расхода по основу промјене рачуноводствених политика и исправке грешака из ранијих година (52.371 КМ).

6.2. Биланс стања

Укупна актива у Билансу стања Друштва на дан 31.12.2020. године исказана је у износу од 562.946.510 КМ, коју чине пословна актива у износу од 482.287.949 КМ (стална средства 423.688.779 КМ и текућа средства 58.599.170 КМ) и ванбилансна актива у износу од 80.658.561 КМ. Укупна актива је уравнотежена са укупном пасивом коју чине пословна пасива у износу од 482.287.949 КМ (капитал 128.430.511 КМ, резервисања и разграничени приходи 10.045.118 и обавезе 343.812.320 КМ) и ванбилансна пасива у износу од 80.658.561 КМ.

6.2.1. Актива

6.2.1.1. Стална средства

Стална средства на дан 31.12.2020. године исказана су у износу од 423.688.779 КМ (набавна вриједност 1.971.991.500 КМ, исправка вриједности 1.548.302.721 КМ), а односе се на нематеријална средства, некретнине, постројења, опрему и инвестиционе некретнине и средства културе.

Нематеријална средства исказана су у износу од 2.428 КМ (набавна вриједност 224.412 КМ, исправка вриједности 221.984 КМ), а односи се на програм за рачунаре (информациони систем – Пантеон). Програми који су донирани од Владе Канаде у износу од 198.432 КМ у цјелости су отписани, а и даље су у употреби.

Некретнине, постројења и опрема и инвестиционе некретнине исказане су у износу од 423.639.962 КМ (набавна вриједност 1.971.720.699 КМ, исправка вриједности 1.548.080.737 КМ). Односе се на земљиште, грађевинске објекте,

постројења и опрему, инвестиционе некретнине, некретнине, постројења и опрему у припреми и авансе за некретнине постројења и опрему.

Земљиште је исказано у износу од 91.872.475 KM. Сходно одредбама члана 6. Закона о жељезницама Републике Српске, којим је утврђено да је Република Српска носилац права својине и посједа на земљишту које је дио жељезничке инфраструктуре, Правобранилаштво Републике Српске покренуло је поступке за упис земљишта на Републику Српску код 19 подручних јединица Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове. Код шест су поступци окончани, донесена одговарајућа рјешења и извршен упис промјена у земљишне књиге, тј. земљиште је уписано на Републику Српску, а код осталих подручних јединица поступци су у току. На основу наведених рјешења, комисија за попис сталне имовине Друштва на дан 31.12.2020. године, умањила је вриједност земљишта које се у регистру основних средстава води као право својине Друштва и као примједбу навела да је неопходно утврдити методологију за рјешавање питања примопредаје и књижења земљишта на нивоу Министарства саобраћаја и веза, Правобранилаштва и Министарства финансија Републике Српске. Приликом разматрања и усвајања Елабората о извршеном попису имовине и обавеза Жељезница Републике Српске а.д. Добој на дан 31.12.2020. године од стране надлежног органа, наведена примједба је прихваћена, јер је исто предмет власничког реструктурирања које је у току. У Напоменама уз финансијске извјештаје није извршено објављивање постојања ограничења власништва, што није у складу са MPC 16 Некретнине, постројења и опрема, параграф 74 (а).

Грађевински објекти исказани су у износу од 237.915.912 KM (набавна вриједност 1.017.873.178 KM, исправка вриједности 779.957.266 KM). Односе се на пословне објекте које највећим дијелом чине жељезничке пруге и објекти на жељезничким пругама, објекти за електричну вучу возова, објекти за СС постројења и за ТК постројења у жељезничком саобраћају, хале и остали грађевински објекти за обављање дјелатности, путеви, објекти на путевима и остале изграђене путне површине, зграде жељезничких станица, депои, водостанице, објекти радио и ПТТ саобраћаја, управне зграде и монтажне зграде и објекти.

Вриједност грађевинских објеката увећана је у 2020. години у износу од 302.512 KM, по основу санације трупа пруге на пружном правцу Добој-Бања Лука-Нови Град.

Умањење је исказано евидентирањем исправке вриједности у висини обрачунате амортизације у износу од 11.264.440 KM.

Постројења и опрема исказани су у износу од 86.685.035 KM (набавна вриједност 854.239.534 KM, исправка вриједности 767.554.499 KM). Највећим дијелом чине их локомотиве, теретна кола, електрични и моторни возови, путничка кола, машине и механизација за рад на грађевинама и одржавању објеката и опреме жељезничког саобраћаја, остала опрема за обављање жељезничког саобраћаја, рачунарска и остала опрема за управљање појединим процесима рада, опрема за сервисирање и одржавање машинских уређаја, опрема за одржавање просторија и за обављање канцеларијских послова, мјерни и контролни уређаји.

Вриједност постројења и опреме увећана је у 2020. години највећим дијелом по основу набавке и уградње кочионог система (103.734 KM) и рачунара (176.900 KM).

У Елаборату о извршеном попису имовине и обавеза Жељезница Републике Српске а.д. Добој на дан 31.12.2020. године, који је усвојен 24.02.2021. године, наведено је да је комисија за попис утврдила мањак од 16 теретних кола и дала приједлог одлуке о књижењу. Разматрајући исто Управа Друштва донијела је Закључак којим је обавезала Послове операција, Сектор за експлоатацију и Службу за ТКС да у

наредна четири мјесеца изнесу свој коначан став у вези приједлога Одлуке о књижењу наведеног мањка. У оквиру активности реструктурирања Друштва организован је ванредни попис који није окончан до завршетка ревизије. Централна комисија за ванредни попис доставила је допис у којем је наведено да је комисија за попис теретних и путничких кола извршила процјену вриједности 16 теретних кола утврђених као мањак, сачинила приједлог одлуке за укњижавање мањка теретних кола која ће бити разматрана заједно са усвајањем Елабората о ванредном попису. Према наведеном и чињеници да није била процијењена вриједност утврђеног мањка на дан 31.12.2020. године није извршено усклађивање књиговодствене вриједности са стањем утврђеним пописом.

За вредновање, након почетног признавања некретнина, постројења и опреме одабран је метод ревалоризације која није вршена довољно редовно како би се обезбиједило да се књиговодствена вриједност не разликује битно од фер вриједности на крају извјештајног периода, јер је процјена фер вриједности вршена 2003. године и 2015. године (евидентирани су ефекти процјене земљишта, а осталих некретнина, постројења и опреме нису), опрема на дан 31.12.2020. године амортизована 90%, већи дио ових средстава исказан са књиговодственом вриједности нула, а налази се у употреби (локомотиве, електро и моторни возови, теретна кола и путничка кола), што није у складу са МРС 16 Некретнине, постројења и опрема, параграф 31.

Процјена фер вриједности планирана је у оквиру активности реструктурирања Друштва и у току је поступак набавке услуге процјене вриједности имовине, због чега није дата препорука.

Приликом расходовања појединих објеката, постројења и опреме, као што су жељезничке пруге и локомотиве, при демонтажу и преносу на залихе процијењивани су значајни износи материјала и резервних дијелова, односно значајна резидуална вриједност, која није процијењена на почетку корисног вијека употребе, те није вршена провјера процијењене вриједности на годишњем нивоу као ни умањење основице за обрачун амортизације током корисног вијека употребе, па обрачун амортизације није извршен до износа утврђене резидуалне вриједности, већ је амортизована и резидуална вриједност, што није у складу са МРС 16 Некретнине, постројења и опрема, параграф 51 и 53 и чланом 58. став 3. и 4. и чланом 63. став 2. Правилника о рачуноводственим политикама Жељезница Републике Српске а.д. Добој. Сходно наведеном, прије искњижавања расходованих средстава која су демонтирана и пренесена на залихе материјала и резервних дијелова, било је неопходно извршити исправку грешке, тј. садашњу вриједност наведених средстава која је била нула свести на процијењену резидуалну вриједност смањењем исправке вриједности у корист резултата пословања ранијих година, те резидуалну вриједност пренијети на одговарајуће залихе, што није учињено. Задужење залиха извршено је уз одобрење исправке вриједности истих, а раздужење је вршено супротним ставом за књижење, због чега је вриједност наведених залиха потцијењена (тачка 6.2.1.2. извјештаја).

Инвестиционе некретнине исказане су у износу од 1.207.521 (набавна вриједност 1.268.839 КМ, исправка вриједности 61.318 КМ). Односе се на земљиште (1.029.019 КМ) и гараже (239.820 КМ), које Друштво издаје у закуп.

Вриједност инвестиционих некретнина и приходи по основу утврђених вишкова потцијењени су за вриједност пословних простора који су идентификовани годишњим пописом, јер нису признати у пословним књигама, што није у складу са МРС 40 Инвестиционе некретнине, параграф 16.

Аванси и некретнине, постројења и опрема у припреми исказани су у износу од 5.959.919 КМ (набавна вриједност 6.466.673 КМ, исправка вриједности 507.654 КМ). Односе се на дате авансе, земљиште у припреми, грађевинске објекте у припреми и опрему у припреми.

Дати аванси за некретнине, постројења и опрему исказани су у износу од 426.786 КМ. Односе се на авансе дате на основу уговора закључених са два добављача за набавку и рехабилитацију машина за одржавање пруге и пружних и цестовних возила.

Земљиште у припреми исказано је у износу од 334.294 КМ и у потпуности се односи на земљиште везано за изградњу пруге Шамац–Бијељина, чија је изградња обустављена.

Грађевински објекти у припреми исказани су у износу од 1.354.054 КМ. Чине их перони и потходници станице Приједор (39.850 КМ), грађевински објекти везани за изградњу пруге Шамац-Бијељина која је обустављена (962.344 КМ), реконструкција вањског уређења старе зграде Добрун (176.844 КМ) и станичне зграде Вишеград (18.725 КМ), путни прелаз тринаестица (1.956 КМ), израда пројекта санације поплавлених објеката (34.807 КМ) и главног пројекта за реконструкцију станице Приједор (70.615 КМ), израда пројектне документације и санација управне зграде Добој (5.914 КМ) и санација клизишта на прузи Добој-Бања Лука-Нови Град (43.000 КМ).

Повећање вриједности грађевинских објеката у припреми у 2020. години (290.312 КМ) односи се на вриједност извршених улагања у санацију клизишта на прузи Добој-Бања Лука-Нови Град, а смањење на пренос укупних улагања по наведеном основу на средства у употреби (302.512 КМ).

Опрема у припреми исказана је у износу од 4.351.539 КМ, а односи се највећим дијелом на уградњу електронских брзиномјерних уређаја за локомотиве (50.977 КМ), систем радио веза у станици Бања Лука (16.669 КМ), техничку заштиту у управној згради Друштва, згради кибернетике и ЗОП Добој (134.820 КМ), обнову механизације за одржавање пруге и пружних и друмских возила (413.599 КМ), набавку путничког аутомобила (76.000 КМ), набавку и уградњу станичног сигнално-сигуросног осигурања и осигурања путних прелаза и система даљинске контроле електровуче (2.086.674 КМ), набавку пресе СОМАС CWP 600 DC (1.488.094 КМ) и увођење јединственог комерцијалног софтвер система (49.336 КМ).

Исправка вриједности некретнина, постројења и опреме у припреми односи се на обезвређење објеката у припреми у износу од 433.249 КМ (изградња пруге Шамац-Бијељина) и обезвређење опреме у припреми у износу 74.405 КМ (преса СОМАС CWP 600 DC).

Средства културе у износу од 46.389 КМ односе се на макете локомотива и вагона унутар пословне зграде и експонат парне машине испред пословне зграде у Добоју (43.870 КМ) и дјела ликовне умјетности (2.519 КМ).

Препоручује се директору да обезбиједи да се:

- **резидуална вриједност и корисни вијек средстава провјеравају најмање на сваки датум годишњег извјештавања и код средстава код којих је процијењен значајан износ резидуалне вриједности, основица за обрачун амортизације умањи за износ резидуалне вриједности, у складу са МРС 16 Некретнине, постројења и опрема, параграф 51 и 53,**

- **инвестиционе некретнине које су идентификоване годишњим пописом признају у пословним књигама у складу са МРС 40 Инвестиционе некретнине, параграф 16.**

6.2.1.2. Текућа средства

Текућа средства на дан 31.12.2020. године исказана су у нето износу од 58.599.170 КМ (набавна вриједност 68.545.381 КМ, исправка вриједности 9.946.211 КМ). Односе се на залихе материјала, дате авансе за материјал, краткорочна потраживања, готовину, порез на додату вриједност и активна временска разграничења.

Залихе материјала исказане су у нето износу од 20.229.361 КМ. Односе се на залихе материјала за израду учинака у складишту у износу од 6.139.556 КМ (брutto вриједност 11.377.370 КМ, исправка вриједности 5.237.814), резервне дијелове у складишту у износу од 13.180.706 КМ (брutto вриједност 19.580.810 КМ, исправка вриједности 6.400.104 КМ), алат, инвентар и хтз опрему у складишту (908.720 КМ) и алат и инвентар у употреби 379 КМ (брutto вриједност 2.477.056 КМ, исправка вриједности 2.476.677 КМ).

У оквиру залиха материјала за израду учинака и залиха резервних дијелова у складишту исказани су материјал и резервни дијелови добијени демонтажом расходованих сталних средстава. Као што је наведено у Напоменама уз финансијске извјештаје за 2020. годину да је улаз у складиште материјала и резервних дијелова добијених демонтажом евидентиран задужењем залиха и одобрењем исправке вриједности истих, нето вриједност наведених залиха исказана у главној књизи је нула. Пописом на дан 31.12.2020. године стварно стање залиха утврђено је у висини набавне вриједности (без извршене исправке истих) које је усаглашено са помоћном књиговодственом евиденцијом при чему нису утврђене разлике. Сходно наведеном, нису усклађени промет и стање исказани у главној књизи са прометом и стањем у помоћној евиденцији залиха материјала, што није у складу са чланом 17. став 3. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске, којим је дефинисано да се усклађивање промета главне књиге са прометом приказаним у дневнику, као и промета и стања помоћних књига са прометом и стањем у главној књизи врши континуирано, а најкасније непосредно прије пописа имовине и обавеза, односно прије сачињавања финансијских извјештаја.

Нето вриједност залиха материјала за израду учинака и залиха резервних дијелова у складишту који су добијени демонтажом расходованих сталних средстава, исказана у главној књизи Друштва, потцијењена је најмање за износ од 4.613.647 КМ и потцијењени су резултат пословања ранијих година најмање у износу од 4.684.825 КМ и расходи одржавања најмање у износу од 71.178 КМ, јер је задужење наведених залиха вршено уз одобрење исправке вриједности и раздужење супротним ставом, а исто се не односи на промјену која се исказује као исправка вриједности залиха, што није у складу са чланом 8. став 11. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике, којим је дефинисано да се на рачуну исправке вриједности залиха материјала, резервних дијелова, алата, инвентара, ХТЗ опреме и бесповратне амбалаже, исказује разлика између ниже продајне вриједности и књиговодствене вриједности залиха материјала у складу са МРС 2 Залихе, на терет расхода по основу обезврјеђења залиха материјала и робе и у корист исправке вриједности залиха (објашњено у тачки 6.2.1.1. извјештаја).

Дати аванси исказани су у нето износу од 7.377 КМ (брutto вриједност 2.812.024 КМ, исправка вриједности 2.804.647 КМ). Углавном се односе на аванс из 2007. године

(2.804.647 KM) дат Чешкој фирми "On Track" по Уговору о извршењу услуга генералне оправке локомотива серије 441 од 13.04.2006. године који је раскинут 2011. године и извршена исправка вриједности наведеног потраживања. У јуну 2012. године проглашен је банкрот фирме и покренут стечајни поступак. Жељезнице РС поднијеле су захтјев за поврат финансијских средстава и имовине. У Напоменама уз финансијске извјештаје нису извршена сва додатна објављивања, односно нису објављене информације о записницима сачињеним на лицу мјеста 28.09.2018. године од стране представника Друштва и превозника ППД Загреб у вези стања локомотиве и остале информације закључно са 31.12.2020. године.

Краткорочна потраживања исказана су у нето износу од 16.882.268 KM (брutto вриједност 24.023.832 KM, исправка вриједности 7.141.564 KM). Односе се на потраживања од купаца у земљи у износу од 9.274.163 KM (брutto вриједност 12.122.531 KM, исправка вриједности 2.848.371 KM), потраживања од купаца из иностранства у износу од 155.901 KM (брutto вриједност 1.783.761 KM, исправка вриједности 1.627.860 KM), друга краткорочна потраживања у износу од 4.816.867 KM (брutto вриједност 7.482.200 KM, исправка вриједности 2.665.333 KM) и сумњива и спорна потраживања у износу од 2.635.337 KM.

У Напоменама уз финансијске извјештаје за 2020. годину наведено је да су најзначајнија потраживања од купаца из иностранства од On-track 542.251 KM, MAV cargo 215.211 KM и HŽ CARGO a.d. 211.877 KM, а за иста је извршена исправка вриједности потраживања (идиректни отпис), а није извршена рекласификација на сумњива и спорна.

Сумњива и спорна потраживања од купаца у земљи исказана су мање од извршене исправке вриједности наведених потраживања за 341.733 KM, потраживања од купаца из иностранства за 1.499.161 KM и друга краткорочна потраживања за износ од 2.665.333 KM, јер није извршена рекласификација са редовних на сумњива и спорна потраживања.

Сумњива и спорна потраживања су потцијењена за износ од 4.506.227 KM, а прецијењена су редовна потраживања од купаца у земљи за 341.733 KM, од купаца из иностранства за 1.499.161 KM и друга краткорочна потраживања за износ од 2.665.333 KM, јер је за наведена потраживања извршена исправка потраживања (индиректни отпис), а нису класификована као сумњива и спорна, што није у складу са чланом 14. став 7. и чланом 16. став 9. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике.

Готовина и готовински еквиваленти исказани су у износу од 20.733.130 KM, а односе се на готовину на рачунима код пословних банака у износу од 20.703.717 KM (у домаћој валути 18.804.149 KM и девизним рачунима 1.899.568 KM), готовину у благајни (4 главне благајне, 24 станичне благајне, благајна вантарифних повластица) у износу од 29.163 KM (у домаћој валути 25.380 KM и страном валути 3.783 KM) и новчана средства на посебним рачунима (250 KM).

Порез на додату вриједност исказан је у износу од 269.037 KM, а односи се на ПДВ у примљеним фактурама.

ПДВ у примљеним фактурама прецијењен је, а активна временска разгачења су потцијењена за износ од 269.037 KM, јер ПДВ по фактурама које су се односиле на 2020. годину, а за примљене у 2021. години послуже предаје ПДВ пријаве за децембар 2020. године, није временски исправно алоциран и усклађен са периодима за обрачун ПДВ-а.

Активна временска разграничења исказана су у износу од 477.997 КМ, а односе се на потраживања за нефактурисане приходе у износу од 423.981 КМ (обрачунати приходи на основу процјене за период октобар-децембар 2020. године, јер коначни обрачуни долазе у наредној години, по основу најамнина за задржавање теретних и путничких кола Жељезница Републике Српске на пругама страних жељезничких управа-РИВ и РИЦ 257.731 КМ и резервисања по основу судских спорова који се воде на основу тужби Друштва за изгубљену добит по основу бесправног кориштења земљишта од стране трећих лица 166.250 КМ) и остала активна временска разграничења у износу од 54.016 КМ (највећим дијелом односе се на преплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање приликом исплате личних примања за новембар, што је искоришћено за измирење обавеза по наведеном основу за децембар 2020. године у износу од 24.382 КМ и преплата по основу ПДВ-а).

Препоручује се директору да обезбиједи да се:

- **врши усклађивање промета и стања залиха материјала и резервних дијелова исказаних у главној књизи са прометом и стањем у помоћној евиденцији у складу са чланом 17. став 3. Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске и**
- **залихе материјала за израду учинака и залиха резервних дијелова у складишту који су добијени демонтажом расходованих сталних средстава одмјеравају и евидентирају у складу са МРС 2 Залихе, параграф 9 и чланом 8. став 4, 5. и 11. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике.**

6.2.2. Пасива

6.2.2.1. Капитал

Капитал Друштва на дан 31.12.2020. године исказан је у износу од 128.430.511 КМ, који чине основни капитал (50.000 КМ) и ревалоризационе резерве (225.286.778 КМ) кориговани за губитак текуће године исказан у билансу успјеха (15.034.013) и губитак ранијих година (81.872.254 КМ).

Основни капитал Друштва односи се на акцијски капитал који је уписан у Судски регистар и усаглашен са подацима из Централног регистра хартија од вриједности Републике Српске.

Ревалоризационе резерве исказане су у износу од 225.286.778 КМ и у главној књизи евидентирание као ревалоризационе резерве по основу ревалоризације сталних средстава (138.671.947 КМ), ревалоризационе резерве пруга Шамац - Бијељина (1.262.680 КМ), ревалоризационе резерве по основу процјене земљишта (85.003.582 КМ), неидентификоване ревалоризационе резерве (229.469 КМ) и остале ревалоризационе резерве (119.100 КМ).

У Напоменама уз финансијске извјештаје за 2020. годину објављено је да је помоћна евиденција о припадајућим ефектима ревалоризације (процјена из 2003. године) по средствима вођена у рукопису и да је уништена 2014. године у току поплаве. Наведена евиденција је успостављена 2016. године тако што је укупан износ распоређен пропорционално за потребе поступања приликом искњижавања расходованих средстава. Успостављена евиденција није резултат стварно извршене последње процјене. У току су активности везане за нову процјену (тачка 6.2.1.1. извјештаја).

6.2.2.2. Резервисања и разграничени приходи

Резервисања и разграничени приходи на дан 31.12.2020. године исказани су у износу од 10.045.118 КМ. Односе се на резервисања за накнаде и бенефиције запослених у износу од 1.635.569 КМ (резервисања за отпремнине приликом одласка у пензију исказана на основу актуарске процјене), разграничене приходе и примљене донације у износу од 5.266.089 КМ (највећим дијелом чине донаторска средства ЕУ грант ЕИВ - IPA 2009 2.172.476 КМ, Владе Републике Српске за пругу Добрун Вишеград 2.079.279 КМ и изградњу жељезничке станице у Бањој Луци 490.419 КМ, Рудника и Термоелектране Станари за опрему за путни прелаз Љеб 115.004 КМ) и остала дугорочна резервисања у износу од 3.143.460 КМ (резервисања за обавезе према ЗИБЛ Бања Лука по основу накнада за кориштење градског грађевинског земљишта 1.292.733 КМ, за обавезе по судским споровима који се воде против Жељезница Републике Српске 1.126.233 КМ и по рјешењима Управе за индиректно опорезивање БиХ и Пореске Управе Републике Српске 724.494 КМ, које је Друштво измирило у 2021. години).

6.2.2.3. Обавезе

Обавезе на дан 31.12.2020. године исказане су у износу од 343.812.320 КМ, а односе се на дугорочне обавезе (81.266.263 КМ) и краткорочне обавезе (262.546.057 КМ).

Дугорочне обавезе односе се на обавезе по дугорочним кредитима у земљи у износу од 7.638 КМ (по основу репрограма обавеза према Електрокрајини а.д. Бања Лука) и иностранству у износу од 81.258.625 КМ (према Влади Републике Српске за искориштена средства из кредита Свјетске банке у износу од 1.518.874 КМ, који је одобрен 2018. године везано за реструктурирање Друштва, према Влади Португала 1.386.861 КМ по кредиту из 2002. године за финансирање набавке нових теретних вагона са роком отпате до 2023. године, Влади Пољске 19.970.215 КМ по кредиту из 2010. године за финансирање набавке теретних вагона, транспортних средстава и опреме за радионице за одржавање жељезничких возила са роком отпате до 2032. године и Влади Србије 10.150.758 КМ по кредиту из 2013. године за набавку нових и подизање нивоа техничке исправности постојећих возних средстава са роком отпате 15 година).

Краткорочне обавезе односе се на краткорочне финансијске обавезе (252.555.870 КМ), обавезе из пословања (5.458.763 КМ), обавезе из специфичних послова (11.940 КМ), обавезе за зараде и накнаде зарада (3.197.413 КМ), друге обавезе (187.260 КМ), порез на додату вриједност (346.506 КМ), обавезе за остале порезе, доприносе и друге дажбине (77.074 КМ) и пасивна временска разграничења и краткорочна резервисања (711.231 КМ).

Краткорочне финансијске обавезе односе се на дио дугорочних финансијских обавеза који доспијева за плаћање до једне године (15.525.561 КМ) и остале краткорочне финансијске обавезе у износу од 237.030.309 КМ, које се односе на обавезе према Влади Републике Српске на име измирених обавеза Друштва по ино кредитима, а које ће у поступку реструктурирања бити конвертоване у капитал.

Обавезе из пословања чине обавезе за примљене авансе и депозите (167.853 КМ), обавезе према добављачима у земљи (4.567.302 КМ) и добављачима из иностранства (723.608 КМ).

Обавезе из специфичних послова односе се на обавезе из заједничког превоза путника у земљи према Жељезницама Федерације БиХ.

Обавезе за зараде и накнаде зарада односе се на неизмирене обавезе за децембар мјесец 2020. године (нето плата, топли оброк и регрес са обрачунатим порезима и доприносима на исте), које су измирене у 2021. години.

Друге обавезе односе се на обавезе према запосленима (121.663 КМ), према Надзорном одбору и Одбору за ревизију (4.200 КМ) и по уговору о дјелу (5.000 КМ) које су измирене у 2021. години, обавезе по основу камата (49.095 КМ) и остале обавезе (7.303 КМ).

Обавезе за порез на додату вриједност исказане су по основу обрачунатог пореза на додату вриједност по основу разлике између обрачунатог и аконтационог пореза на додату вриједност (342.490 КМ) и порез на додату вриједност по издатим фактурама 4.016 КМ (фактуре издате у 2021. години након подношења ПДВ пријаве за децембар 2020. године - није усклађено са периодима за обрачун ПДВ-а).

Обавезе за остале порезе, доприносе и друге дажбине чине обавезе за порезе, царине и друге дажбине из набавке или на терет трошкова (35.203 КМ), обавезе за доприносе који терете трошкове (38.570 КМ) и обавезе за порезе и доприносе обрачунате на исплате физичким лицима (3.300 КМ).

Пасивна временска разграничења исказана су у износу од 711.231 КМ. Највећим дијелом односе се на одобрена средства Владе Републике Српске по Пројекту Жељезнице БиХ II за плаћање ПДВ-а по инокредитима (500.000 КМ) и унапријед обрачунати трошкови који се односе на процјену трошкова најамнина за задржавање теретних кола Жељезница Федерације БиХ на пругама Друштва-РИВ (179.240 КМ).

6.2.3. Ванбилансна евиденција

У Билансу стања на дан 31.12.2020. године исказане су позиције ванбилансне активе и пасиве у износу од 80.658.561 КМ, а односи се на искоришћени дио кредита ЕИБ-2 (65.300.216 КМ), неискоришћени кредит од ЕБРД-2 (21 КМ), неповучена средства по кредиту Свјетске банке/Влада Републике Српске (11.599.598 КМ), примљене гаранције од добављача у поступцима јавних набавки (1.014.145 КМ), остала актива-материјал СФОР-а (23.780 КМ) и неоткупљени станове и стамбене зграде (2.720.801 КМ).

Ванбилансна актива и пасива су прецијењене за износ од 65.300.216 КМ, јер је искоришћени дио кредита у наведеном износу приликом повлачења средстава евидентиран у билансној евиденцији, а води се и у ванбилансној евиденцији, што није у складу са чланом 62. и 63. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике.

Препоручује се директору да обезбиједи да се на ванбилансним позицијама исказују средства и обавезе у складу са чланом 62. и 63. Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике.

6.3. Биланс токова готовине

У Билансу токова готовине за период од 01.01. до 31.12.2020. године укупни приливи готовине исказани су у износу од 63.459.044 КМ, који се односе се на приливе готовине из пословних активности.

Укупни одливи готовине исказани су у износу од 55.914.873 КМ, а односе се на одливе готовине из пословних активности у износу од 55.789.082 КМ и активности финансирања у износу од 125.791 КМ.

Нето прилив готовине из пословних активности исказан је у износу од 7.669.962 КМ и нето одлив готовине из активности финансирања у износу од 125.791 КМ.

Резултат наведених прилива и одива је повећање готовине у износу од 7.544.171 КМ. Готовина на почетку периода износила је 13.189.652 КМ и негативне курсне разлике по основу прерачуна готовине 693 КМ, те је стање готовине на крају обрачунског периода исказано у износу од 20.733.130 КМ.

Приликом сачињавања Биланса токова готовине за 2020. годину нису испоштоване поједине одредбе Правилника о садржини и форми образаца финансијских извјештаја за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике, које се односе на сљедеће:

- приливи од купаца и одливи по основу плаћања добављачима потцијењени су најмање за износ од 13.003.300 КМ, јер у наведени биланс нису укључена плаћања извршена путем компензација, што није у складу са чланом 8. став 3,
- приливи из пословних активности су прецијењени, а из активности финансирања потцијењени за износ од 625.127 КМ, јер су приливи по основу дугорочног кредита исказани у оквиру осталих пословних активности, што није у складу са чланом 10. став 4. и чланом 16. став 3. и
- одливи из пословних активности су прецијењени, а одливи из активности инвестирања потцијењени за износ од 946.234 КМ, јер су плаћања за набавке објеката и опреме исказана у оквиру пословних активности, што није у складу са чланом 11. став 2. и чланом 14. став 4. наведеног правилника.

Препоручује се директору да обезбиједи да се Биланс токова готовине сачињава у складу са Правилником о садржини и форми образаца финансијских извјештаја за привредна друштва, задруге, друга правна лица и предузетнике.

6.4. Временска неограниченост пословања

У Напоменама уз финансијске извјештаје објављено је да је Окружни привредни суд у Добоју донио Рјешење којим је прихваћен План финансијског и оперативног реструктурирања Жељезница Републике Српске а.д. Добој, да су средства за потребе реструктурирања обезбијеђена закључењем Споразума о зајму са Свјетском банком-Међународном банком за обнову и развој по коме је дужник за средства у износу од 42.700.000 ЕУР Влада Републике Српске, а у износу од 8.500.000 ЕУР Жељезнице Републике Српске а.д. Добој, да је дио активности које се односе на смањење броја запослених и измирење пореских обавеза и обавеза из радног односа проведен и да ће обавезе према Влади Републике Српске по основу ино кредита бити извршене конверзијом истих у капитал, те је процијењено да ће Жељезнице Републике Српске а.д. Добој наставити пословање у складу са начелом сталности пословања.

6.5. Потенцијална имовина и потенцијалне обавезе

У Напоменама уз финансијске извјештаје са стањем на дан 31.12.2020. године Друштво је објавило информацију о судским споровима у којој је наведено да је против њега покренуто укупно 98 судских спорова процијењене вриједности 7.980.406 КМ од којих је 25 привредних спорова (6.868.708 КМ), 59 радних спорова (969.748 КМ) и 14 стамбених спорова (141.950 КМ).

Такође је наведено да се обрачуни редовних и затезних камата након 07.09.2020. године (датум на који је вршена пријава потраживања повјерилаца од дужника

Жељезнице Републике Српске у поступку реструктурисања), третира као потенцијална обавеза у складу са МРС 37, параграфи 27-30, у износу од 3.590.251 КМ (тачка 6.1.2. извјештаја).

6.6. Напомене уз финансијске извјештаје

Уз финансијске извјештаје сачињене су Напомене, које пружају неопходне опште податке о Друштву, примијењеним прописима за израду годишњег обрачуна, рачуноводственој основи и примијењеним рачуноводственим политикама.

Међутим, у Напоменама нису извршена сва потребна додатна објављивања везана за исказане позиције у финансијским извјештајима (код прихода од продаје учинака, трошкова материјала, трошкова зарада и накнада зарада, трошкова доприноса, осталих расхода, повећања вриједности постројења и опреме, залиха и датих аванса, готовине, примљених донација, обавеза, токова готовине), објављивања у вези постојања ограничења власништва која захтијева МРС 16 Некретнине, постројења и опрема, параграф 74 (а), те нису презентоване на систематичан начин, што није у складу са МРС 1 Презентација финансијских извјештаја, параграф 112 (б) и (ц) и 113.

Препоручује се директору да обезбиједи да се објављивања у Напоменама уз финансијске извјештаје врше у складу са МРС 1 Презентација финансијских извјештаја, параграф 112 (б) и (ц) и 113.

Ревизијски тим

Нада Трнинић, с.р.

Ненад Дмитривић, с.р.

Зорана Тодоровић, с.р.

Мирјана Радановић, с.р.

Мирослав Караћ, с.р.